

Навчатись, щоб якісно навчати

[Юрій Панфілов, начальник методичного відділу НТУ «ХПІ»]

#4 от 28.02.2018

Розвиток вищої школи можливий лише за умови впровадження інновацій. Це обумовлено перш за все необхідністю вирішення проблем розробки нового змісту, методів і засобів навчання, значного поглиблення теоретичної бази знань, посилення прикладної спрямованості навчання. Це вимагає від системи освіти широкого застосування сучасних педагогічних технологій щодо формування інноваційного типу мислення студентів.

Створення нових педагогічних технологій пов'язане з відмовою від стереотипів традиційної освіти зі збереженням усього кращого, що напрацювала педагогіка, та формуванням нового мислення.

НТУ «ХПІ» вже багато років не тільки здійснює пошук та реалізує сучасні педагогічні технології у навчальному процесі, а й ділиться своїм досвідом з освітянами.

Так 31 січня – 2 лютого 2018 року університет провів вже XV Міжнародну методичну школу-семінар «Сучасні педагогічні технології в освіті». Методичний відділ, який організує цей захід, оновлює майже на 70 відсотків тематику педагогічних майстерень, що приваблює багатьох науково-педагогічних працівників до нових відвідин нашого університету. Вони з року в рік приходять і приїжджають, щоб отримати для себе щось нове та цікаве, що можна потім використати у навчальному процесі у своїх навчальних закладах.

Цього року у дванадцяти майстер-класах та десяти майстернях (до речі, це найбільша кількість майстер-класів та майстерень за всі роки проведення шкіл-семінарів) взяли участь 1350 слухачів з 16 міст України та більш ніж 50 навчальних закладів Харкова.

Одна лише кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами ім. І. А. Зязюна забезпечила проведення 10 педагогічних майстерень.

На пленарному засіданні проректор з науково-педагогічної роботи, професор Р. П. Мигущенко (на знімку вгорі перший зліва) привітав учасників школи-семінару, познайомив гостей університету з досягненнями НТУ «ХПІ». Він зазначив, що для модернізації вищої технічної освіти впровадження у навчальний процес інноваційних технологій і методів викладання є надзвичайно важливим, оскільки за рахунок цього посилюється тенденція переходу від знаннєво-орієнтованого навчання до особистісно- та діяльнісно орієнтованої

технічної освіти.

Багато учасників прагнули взяти участь у кількох семінарах, які іноді проходили одночасно. У зв'язку з цим майстерню професора О. Г. Романовського проводили двічі. Він повідомив, що на майстер-класах та педагогічних майстернях доповідались значною мірою результати, отримані викладачами кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. І. А. Зязюна завдяки участі в міжнародній програмі TEMPUS «Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту ELITE» (2013–2017 рр.), практичним результатом якої стало створення Центру Лідерства, який тепер надає послуги з оцінювання лідерського потенціалу; консультування та коучінгу, проводить тренінги з індивідуального та інституційного лідерства.

Головним лейтмотивом занять у педмайстерні професора О. Г. Романовського «Принципи і методи формування харизматичного лідера. Секрети харизматичного лідера. 10 принципів сугестії» став вислів «Лідер, який зробив себе сам, завжди сильніший за лідера від природи».

Методику формування самооцінки майбутнього лідера-управлінця, формування уявлення про неї, методи корекції самооцінки та своїх особистісних якостей було продемонстровано у педмайстерні «Формування адекватної самооцінки особистості як умова формування майбутнього лідера-управлінця» (керівники професор Ю. І. Панфілов та доцент Л. М. Грень). Ознайомленню учасників школи-семінару зі складниками лідерського потенціалу викладача, що сприяють всебічному розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих здібностей, вихованню відповідальних громадян була присвячена педмайстерня «Лідерський потенціал як основа організаційної діяльності педагога» (керівник професор Т. В. Гюра).

Великої популярності у науково-педагогічних працівників набули заняття професора О. С. Пономарьова (знімок зліва). Майстер-клас «Цінності педагогічної діяльності» був присвячений аналізу цінностей освіти як специфічного суспільного феномена, складнощів педагогічної діяльності, складників і водночас джерел життєвих цінностей педагога. Керівник дав свої рекомендації ставлення до вихованців, розкрив методи прищеплення їм ціннісного сприйняття знань, активізації пізнавальної діяльності.

У педмайстерні «Методи профілактики та прогнозування педагогічних конфліктів, умови

побудови конструктивної поведінки у конфлікті» (керівник професор Н. В. Підбуцька, знімок справа) розглядалися питання щодо конфліктогенів педагогічного процесу. Був також проведений тренінг з методів та техніки попередження педагогічних конфліктів.

У педмайстерні «Методичні аспекти активізації навчально-виховного процесу» (керівник професор О. В. Горілий) були представлені доповіді п'ятьох професорів НТУ «ХПІ», які поділились досвідом використання мотивації та стимуляції активності студентів, продемонстровано кінофільм з ігрового колективного проектування. З учасниками також проведено заняття з розвитку їх здібностей у режимі гри.

У майстер-класі «Компетентність викладача у мережеву епоху» (керівник професор В. М. Кухаренко) були опрацьовані шляхи формування компетентностей студентів у навчальних курсах на прикладі стандарту ISTE та технічних дисциплін, а також продемонстровано можливості LMS Moodle для ефективного формування компетенцій викладача у дистанційному та змішаному навчанні та формування портфоліо.

Професор О. І. Горошко свій майстер-клас «Презентація «Освіта 2.0 у глобальній перспективі та локальний контекст» присвятила огляду та аналізу основних тенденцій технологічного прогресу в системі вищої освіти, які дозволяють говорити про початок справжньої революції в освіті та формування принципово нового її формату – Освіти 2.0. Учасники майстер-класу мали змогу ознайомитися з досвідом проведення занять у США професора Centre Florida University Павла Землянського та професора університету Джорджа Мейсона штат Вірджінія Сергія Самойленка.

Щорічно велику зацікавленість викликають заняття школи-семінару, які проходять у нашій Науково-технічній бібліотеці (знімок в центрі). Цього разу керівники майстер-класу директор НТБ Л. П. Семененко, її заступники Ю. М. Главчева, О. О. Побережна та завідувач відділу НТБ Н. В. Непран у ході заняття на тему «Методика формування портфоліо викладача та науковця» показали педагогічну філософію портфоліо, його завдання, переваги та методику оформлення портфоліо викладача та науковця.

Серед учасників школи-семінару були викладачі, що прийшли обмінятися досвідом використання інноваційної технології «Театр англійських мініатюр», яку вони запозичили в НТУ «ХПІ» минулого року. Цю технологію розвивають уже протягом кількох років викладачі кафедри ділової іноземної мови на чолі з професором А. А. Бадан. Їх майстер-клас цього року мав на меті ознайомлення освітянської спільноти з методикою навчання усному мовленню англійською мовою через студентські театральні постанови, як форми позааудиторного навчання. Як бачимо, наші педагогічні технології знаходять своїх послідовників.

Актуальним завданням університетської освіти є надання майбутнім фахівцям таких компетенцій, завдяки яким знання та вміння, отримані ними у процесі навчання, дозволяли б їм ініціювати проекти інноваційного призначення, брати активну участь в їх розробці та реалізації. Саме тому метою тренінгу «Виявлення проблем бізнесу і пошук шляхів їх розв'язання» (керівник професор В. Я. Заруба) було навчання методам створення проблемних ситуацій, які виникають на практиці, а також шляхів розвитку дивергентного і конвергентного мислення студентів, вмінь розпізнавати проблемні ситуації та вибудовувати

ланцюг дій для їх корисної трансформації.

Кейс-стаді (Case study) – система навчання, що базується на аналізі та обговоренні ситуацій, як змодельованих, так і реальних. У соціальних науках є сенс використовувати добре відомі історичні події та ситуації, що викликають інтерес аудиторії та мають детальні описи в історичних джерелах, художніх творах, публіцистиці, кіно тощо. Педмайстерня «Метод кейс-стаді як засіб активної дидактики (на прикладі катастрофи «Титаніка»)» (керівник професор І. П. Рущенко) є прикладом, як можна з дидактичних міркувань використовувати конкретну ситуацію при вивченні низки тем у курсі соціології.

Трансформаційна коучингова гра дає можливість усвідомлення і розуміння своїх життєвих та кар'єрних цілей, бажань і можливостей, а також засобів і шляхів їх реалізації. Професор Г. В. Попова, доцент І. Є. Штученко у майстер-класі «Трансформаційна гра як Life коучинг для студентів» не тільки продемонстрували, а й надали можливість взяти участь у двох трансформаційних іграх: особистісний коучинг: «Про жіноче і чоловіче», та кар'єрний коучинг: «Стратегії кар'єрного успіху», де учасники майстер-класу отримали практичні навички проведення даної технології.

Як зрозуміти своє призначення в житті? Як створити щасливу сім'ю? Як набутися впевненості і позбутися тривожних станів? На ці та інші питання учасники отримали відповіді під час майстер-класу «Шлях до щастя – методика формування позитивного мислення» (керівник професор А. І. Черкашин).

Можливостям застосування коучингових технологій у діяльності науково-педагогічних працівників був присвячений майстер-клас «Коучингові технології в освіті» (керівник доцент А. Є. Книш). Під час занять були розглянуті прийоми активізації мотивації та відповідальності студентів у процесі навчання. Учасники отримали можливість ознайомитися з використанням у навчальному процесі технологій SMART, GROW та «Колесо балансу». Майстер-клас «Методика формування іміджу професіонала» провели доцент Л. М. Грень та аспірант В. В. Бондаренко. Слухачі отримали знання щодо основних критеріїв іміджу викладача, ознайомилися з основними факторами, які впливають на імідж викладача та з методиками формування іміджу професіонала.

Загальним підходам до підготовки та проведення занять в ігровій формі, критеріям оцінки кінцевого продукту навчальної діяльності був присвячений майстер-клас «Технологія ігрових занять у проектній діяльності». Доцент В. І. Сериков розглянув методика попередньої роботи

керівника та особливості самостійної роботи студентів. Керівники педагогічної майстерні «Використання PowerPoint презентацій у вивченні суспільно-гуманітарних дисциплін» доцент Є. К. Шишкіна та доцент С. С. Телуха свої зусилля спрямували на висвітлення основних теоретичних та практичних аспектів використання Power Point презентацій у навчальному процесі.

Сучасну музейну педагогіку з її ставленням до музею як моделі багатомірного світу в роботі зі студентами у педагогічній майстерні «Роль музейної педагогіки у формуванні духовної культури майбутніх фахівців» продемонстрували професори О. О. Петутіна, М. М. Красіков та доцент В. В. Маліков. Тут були презентовані нові методики проведення у ВНЗ краєзнавчих екскурсій, наукових досліджень, конкурсів творчих студентських робіт, етнографічно-краєзнавчих експедицій та культурологічних фестивалів.

Досвідом створення й впровадження системи комп'ютерного забезпечення всіх видів навчальної діяльності студентів у процесі вивчення курсу «Загальна фізика» у педагогічній майстерні «Система комп'ютерного забезпечення навчального процесу з курсу фізики в технічному університеті» поділилася професор І. В. Синельник. Відвідувачам був продемонстрований програмний комплекс для моделювання фізичних процесів, засоби автоматизації лабораторного експерименту фізичного практикуму, комп'ютерної системи моніторингу навчальної діяльності студентів.

Методику підвищення зацікавленості учнів у майстер-класі «Мотиваційна лекція, яка дійсно працює, або як зацікавити хімією байдужого до навчання учня за 15 хвилин» продемонстрував доцент С. О. Петров. Разом з учасниками він зробив аналіз проблеми недостатнього інтересу школярів до точних і природничих наук та розглянув існуючі напрямки ефективної взаємодії шкіл та ВНЗ.

Наші колеги, науково-педагогічні працівники у своїх відгуках відзначили різноманітність запропонованих тем занять, педагогічну майстерність їх керівників, високий рівень організації школи. Ось лише кілька відгуків слухачів XV Міжнародної методичної школи-семінару «Сучасні педагогічні технології в освіті»:

Завідувач відділу науково-технічної бібліотеки НТУ «ХПІ» А. О. Ілляшенко:

«Щорічна школа-семінар і цього року підтвердила свою високу кваліфікацію. Майстер-класи та педагогічні майстерні, носили новаторський характер. Майстер-клас О. С. Пономарьова,

проведений у формі інтерактивного діалогу, захопив кожного учасника. Олександр Семенович своїм прикладом дає зрозуміти, що такого поняття як «професійне вигорання» не може бути у Педагога, і є до чого прагнути кожному з учасників щорічної школи-семінару «Сучасні педагогічні технології в освіті».

Заступник директора з навчально-виховної роботи Харківського педагогічного ліцею № 4 М. П. Мирошник:

«Другий рік поспіль беремо участь у школі-семінарі. Подобається змістовність лекцій та практична частина. Корисними для нас були майстерні зі створення портфолію, театру мініатюр. Почали використовувати цей досвід на практиці».

Доцент кафедри педагогіки Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. Ушинського (Одеса) к. т. н. Р. С. Гурін:

«С огромной благодарностью хочу отметить идею государственного масштаба, реализованную на высоком профессиональном уровне профессорско-преподавательским составом НТУ «ХПИ» Желаю творческих успехов и «наснаги»!

Доцент Української інженерно-педагогічної академії Т. М. Фурсова:

«Дякую за можливість відвідування майстер-класів з підвищення педагогічної майстерності викладачів. Цікава, актуальна, корисна інформація. Планую відвідати захід наступного року, буду рекомендувати колегам».

Активні учасники школи-семінару отримали відповідний сертифікат. Крім того, за підсумками роботи школи-семінару методичний відділ планує видати збірки методичних праць «Сучасні педагогічні технології в освіті».

Підсумовуючи результати цього заходу, треба зазначити, що:

- Школа-семінар постійно розширює своє міжнародне визнання.
- Кожного року все більше викладачів приїжджають, щоб взяти участь у роботі школи-семінару.

Велика зацікавленість науково-педагогічних працівників в обміні досвідом у Міжнародній методичній школі-семінарі є визнанням високого рівня розвитку педагогічних технологій і майстерності науково-педагогічних працівників нашого університету.